

Plača vsak četrtik in
v Mariboru s poštno vred
na dom za celo leto 12 din.,
pol leta 7 din., četrt leta
4 din. Izven Jugoslavije
35 din. Naročnina se pošlje
za upravištvu "Sloven-
skega Gospodarja" v Mari-
boru, Koroška cesta št. 5.
Leta se dopolni, do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon inzerirba št. 113.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para.

Poštnina v državi SHS pavšalirana.

Uredništvo: Koroška cesta
št. 5, Rokopisi se ne vra-
čajo. Upravištvu spreje-
ma naročnino, inšerate in
reklamacije. Če ne inšere-
tom po dogovoru. Za več-
kratne oglase primerno
popust. Nezaprite reklama-
cije so poštnine prazne.
Čekovni račun poštnine
urada Ljubljana št. 10.600.
Telefon inzerirba št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

6. številka

Maribor, dne 9. februarja 1922.

56. letnik.

Trgovsko-politično raz- merje med Avstrijo in Jugoslavijo.

Nedavno je poslanec Skulj (Jugo-
slovanski klub) vzbudil v nar. skupš-
čini s svojo stvarno kritiko o trgovsko-
politični pogodbi med Jugoslavijo ter
Avstrijo splošno pozornost. Predvsem
je omenil, da sedanja vlada ne uvide-
va umestnosti sklepanja trgovsko-poli-
tičnih pogodb. Ves svet si išče novih
in obnovljenih zvez, le naši oblastniki
mislijo, da zadostuje, ako še sploh —
pripuščamo toliko obmejnega prometa,
kakor sedaj.

Sedanja vlada je predložila naro-
čni skupščini samo začasno trgovsko-
politično pogodbo, ni pa hotela na skla-
panje trajne pogodbe. To je velik po-
grešek. Če pomislimo, da nam je Av-
strija, ta mala sosedna republika, od-
vzela 42% vsega iz naše države izvo-
ženega blaga, pač ne najdemo razlo-
ga, ki bi opravičeval čudno postopa-
nje naše vlade. Uvoza se je mala Av-
strija udeležila z 21% in tudi to nam
predloži nujno potrebo trajne trgov-
sko-politične pogodbe, ki naj bi obe
državi vezala tem čvrsteje. Gospodar-
skih interesov, ki vežejo našo državo
in Avstrijo, je veliko. Naša vlada bi
morala pokazati mnogo dobre volje in
truda, kako naj bi se med obema dr-
žavama utrdile predvsem gospodarske
vezi. To je mogoče le tedaj, ako ima-
mo dobro in skrbno zamišljeno trgov-
sko-politično pogodbo. Ker pa vlada ni
predložila trajne pogodbe, marveč ne-
ko začasno skrupulo ali „provizori-
um“, je sama pokazala, da ji ni za re-
dne trgovske odnose s sosednimi dr-
žavami.

Drugi člen te začasne trgovsko-
politične pogodbe z Avstrijo govori o
počnih olajšavah v prekomernem pro-
metu in vsebuje velikanski pomanj-
šljivost. Na prometni konferenci v Gra-
cu so se namreč vse države izrekle
za potne olajšave, samo naša vlada ni
marala v polnem obsegu podpisati te-
ga, kar so druge države storile brez
velikega obotavljanja. Tudi to je znak
velike zanikrnosti, ki se bo prej ali
slej bridko maščevala. S tem, da one-
mogočujemo inozemskim potnikom do-
stop v našo državo, se smešimo in si
sami jemljemo ugled. Ako pa vlada o-
vira s strogimi potnimi predpisi tuj-
ski promet, je sama kriva, da se tr-
govina in obrt ne moreta prav razviti.

Zelo žalostno poglavje tvori naš ob-
mejni, takozvani tranzitni promet z Av-
strijo, vsled katerega trpi obmejno pre-
hvalstvo občutno gospodarsko škodo.

Poslanec Skulj se je dotaknil tudi te-
ga poglavja in opozoril vlado na ne-
dostanke v pogodbi, ki ne odpravlja teh
težkoč. V 6. členu pogodbe se nahaja
določba, po kateri preneha veljava —
sporazuma. Vlada utemeljuje to določ-
bo tako: Nastopile bi lahko „izvanred-
ne razmere“ in zato moramo imeti
možnost, da pogodbo vsak čas lahko
razveljavimo. Mi pa vemo prav dobro,
da vsled te določbe odslej zlorabe ne-
bodo izključene. Kadarkoli se bo na-
šim kapitalistom zazdelo, bodo uknje-
vali uvoz in izvoz, vse to bodo pa u-
redili tako, da jim bo neslo ogromne
koristi, revnemu kmetškemu ljudstvu
pa škoda. Zato — je rekel posl. Skulj
— je ta določba neprimerna in neu-
mestna.

V Avstriji izdelujejo stvari, ki jih
naš obrtnik in kmetovalec nujno rabi-
ta. V trgovsko-politični pogodbi, kate-
ro je vlada predložila parlamentu, je
vlada v veliki meri zaščitila koristi tr-
govstva, ni se pa ozirala na težnje —
malega človeka. V omenjeni pogodbi
bi vlada lahko izposlovala našemu u-
rogemu kmetovalcu marsikatero ugo-
dnost; tako n. pr. izdeluje Avstrija o-
bilo orodja, katerega bi vsled nizkih
cen (razlika v vrednosti denarja) lako
uvažala v naše kraje. Pogodba po-
nuja ugodnost samo glede carine to-
da marsikat bi se dalo doseči, ako bi
bila previdnejša in skrbnejša sestave-
na. V naši državi nimamo zadostne ko-
ličine soli. Doslej je monopolna upra-
va dobivala sol iz Francije in sever-
ne Afrike. Tu se vidi brezgledna tra-
govska politika naših vladinovev, ki hodijo
po sol v najoddaljenejšo državo ter je
nočejo kupovati tam, ker bi je dobili
zelo po ceni — v Avstriji. Če bi ku-
pova sol v Avstriji, bi nam prišla za
povprečno cenoje nego sedaj, ko plača-
jemo ogromne prevozne stroške iz Al-
žirije in Francije. Poslanec Skulj je v
svojem govoru povdaril, da bi cena za
sol padla za 3-4 K, ako bi jo kupo-
vali v Avstriji. Za malega človeka po-
meni ta prihranek precej in če bi vla-
da pametneje sklepala svoje trgovske
pogodbe, bi se marsikaj izpremenilo v
korist kmetškega in delovnega ljudst-
va.

Nadalje se je poslanec Skulj do-
taknil naših žalostnih prometnih in car-
inskih razmer, ki povzročajo nezado-
voljnost inozemskih trgovskih krogov.
Opozoril je na neznosne razmere ob
štajersko-slovenski meji, kjer mora —
naš posestnik za svoje onstran meje
(v lastnem vinogradu) pridelano vino
plačevati carino. Posestniki niso za-
krivili krivične razmejnitve, oni niso so
odločevali pri sestavljanju starokopit-
nih carinskih predpisov in vendar jih

obtežujejo te neznosne razmere s toli-
ko silo, da je ogroženo njih veselje do
dela na lastni grudi.

Za vpostavitve tranzitnega prome-
ta na progi Maribor-Spiefeld-Rad-
gona-Ljutomer se je v 22. seji narod-
ne skupščine posebno zavzel poslanec
dr. Josip Hohnjec. Opozoril je na dej-
stvo, da določa 5. člen trgovske po-
godbe z Avstrijo sledeče: Tranzit je
oproščen notranjih carin in sličnih da-
jatev in se ne sme izpostavljati ni-
kakšnim nepotrebnim omejitvam in za-
vlađevanjem. Nemška Avstrija je na
omenjeni progi ukinila iz neutemelje-
nih razlogov tranzitni promet. Njena
dolžnost je, da ga v smislu mirovne
pogodbe vzpostavi. Obmejni kraji tr-
pijo ogromno gospodarsko škodo, ker
ta proga ni v prometu. Vsled nagaji-
vosti avstrijske vlade in naše popust-
ljivosti so vse pokrajine tu in onstran
Mure silno prizadete. V Ceršaku in v
Sladkem vrhu ob Muri stojita dve to-
varni, ker nimamo tranzitnega prome-
ta. Vsled tega je 300 delavcev brez za-
služka in kruha. Prekmurje je odre-
zano od ostalega sveta, ker nima pra-
vega spoja s Slovenijo. Do železniške
postaje v Lendavi imajo Prekmurci 70
— 80 km. Avstrija ne dovoljuje, da bi
se v Radgoni sprejemalo naše blago
za tranzitni promet in tako se Prek-
murci ne morejo posluževati naravne
sprejemne točke za Prekmurje na tej
železniški progi. Isto je z Ljutomerom
ki visi v zraku in je od drugega sve-
ta popolnoma odtrgan, ker ne vozi že-
leznica med Spiljem in Radgono. Na-
ša vlada ni imela toliko odločnosti, da
bi na podlagi saintgermainske mirov-
ne pogodbe, v kateri je ta promet za-
jamčen, izsilila vpostavitve tranzita.
S tem, da je tranzit ponovno zajamči-
la trgovska pogodba med našo državo
in Avstrijo, je dana vladi dolžnost, da
popravi svojo brezbriznost in nemudo-
ma vpostavi nujno potrebni promet na
omenjeni progi.

Tako se naši poslanci borijo s —
stvarnim razumevanjem za gospodar-
ske težnje našega ljudstva. Marsikaj
bi bilo v državi drugače, ako bi vla-
da vpoštevala temeljito izdelane pred-
loge Jugoslovanskega kluba in ostalih
opozicijskih skupin!

Še bodo tulili — nem- ški voli.

Volovski koncert ni najprijetnejši
užitek, tudi za mesarska ušesa ne. —
Pucelj je sicer vajen teh bobnečih gla-
sov kot mesar, kot ministru pa so mu
ti glasovi postali jako zoprni. Bilo
je v pretekli petek, ko mu je narodna

skupščina v Beogradu priredila tak
koncert. Petek smatrajo praznoverni
ljudje kot dan nesreče. Pucelj, kot
pristaš tako dobre krščanske stranke
kakor so samostojni, menda ni prazno
veren. Pa je le zadnji petek imel ve-
liko nesrečo, ko je moral uživati pri-
jetnost volovskega koncerta.

Ta koncert so mu priredili srbski
zemljoradniki (poljedelci), ki so stavi-
li interpelacijo zavolje živine, katero
je Nemčija postala kot vojno odškodni-
no Srbiji. Poslano je bilo 11960 krav
in junic ter 5678 volov in bikov. Od
teh ni prišel v Srbijo niti eden rog
in niti eden rep. To živino je minister
Pucelj dal brez javne licitacije pro-
dati nekemu društvu, ta sicer deloma
še v Nemčiji, deloma na meji Nemčije
in Avstrije. Izgovarjal se je s tem,
da v Nemčiji baje živina šoleha na
parkljevki. Ta izgovor seveda ne drži
ker to prvič ni dokazano, in drugič
bi prevzemna komisija naše države,
ki je sprejela nemško živino, morala
ugotoviti, da je živina v resnici bolna
in ta jo morala zavrniti. Kaj takega
pa se ni zgodilo.

Postopanje Puceljevo še bolj po-
jasnjuje sestava društva, kateremu je
on prodal nemške krave in vole. To
društvo ni bilo sestavljeno iz kmetških
zadruget, marveč iz samih kapitalistov.
Med njimi je baje tudi Pašičev sin
Rače, dalje advokati Garašanin in Jo-
vanovič, neki Grk Veljanin in R. di-
voj Hafner, bivši liferant avstrijske
vojske. Bile so, kakor te že to dogna-
la javnost, 4 skupine kapitalistov. —
Vsaka skupina je zaslužila najmanj 2
milijona dinarjev. Če gospodje kapi-
talisti sami priznajo tak zaslužek, je
biti on v istini še veliko večji. Iz tega
se vidi, kako škoda ima od Puceljeve
prodaje nemških krav in volov drža-
va in narod.

Mi imamo dokaza, je rekel vodja
srbskih zemljoradnikov Lazič v pe-
tek v skupščini, da bi se bilo moglo
dobliti 8 dinarjev za kilo, prodala pa
se je živina po 4 dinarje. Moglo se je
dobliti 100 dinarjev, pa se je prodalo
za 64. Oškodovana je država, pro-
daja je izvršena nezakonito in proti
zakonom o državnem računovodstvu
brez licitacije. Zato je zahteval Lazič
v interesu srbskih zemljoradnikov, da
se Pucelj s celo vlado preda sodniji.

Pucelja in vso vlado je te usode,
da bi se moral zagovarjati pred sod-
nijo, rešila vladna večina v parlamen-
tu. Na predlog vertojbskega Mernolje
se demokrati, radikali in samostojni
glasovali za to, da se preko te volov-
ske afere preide na dnevni red.

Ako pa Pucelj s svojimi samo-
stojnejši in njihovimi prijatelji misli

Zaklad na otoku.

Is angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

Israel Hands je bil oborožen, mo-
žen dovolj, da je mogel hoditi ali vsaj
laziti po krovu, in — iznebiti se me
je hotel. Kaj bo storil potem, na to ni
sem utegnul misliti.

Pa eno sem vedel. Potrebovala sva
drug drugega in dokler ni bila ladja
na pesku, sem bil varen —

Tako sem preudarjal, zlezal nazaj
v kabini. si obul čevlje, zagrabil pr-
vo steklenico, ki mi je prišla pod ro-
ke, in zopet ropotal nazaj po stopni-
cah na krov.

Hands je slonel ob pregraji, ka-
kor sem ga pustil, na videz brez mo-
ži in ves onemogel ter s polodprtimi
trepanicami. Dvignil je oči, ko sem
stopil k njemu, zlomil steklenico vrat,
kakor človek, ki je vajen tega posla,
in naredil dolg požirek s svojim obi-
čajnim „Na srečo!“

Mirno je nekaj časa ležal, na to
pa si je poiskal v žepu zvitek tobaka
in mi rekel:

„Odrežite mi ga grižljaj! Nimam
noža. — in če bi ga tudi imel, bi si

sam ne mogel narezati tobaka. Pre-
slab sem. — Ah Jim, Jim! Zdi se mi,
da sem čisto zgrešil svojo srečo! —
Odrežite mi ga košček, moj zadnji bo!
Na potu sem domov —!“

„Dobro! Narezal vam ga bodem!
Ampak, če ste tako slabi, kakor pravi-
te, bi mislil, je bolje, da molčite, ka-
kor se spodobi za pravega kristjana!“

„Zakaj?“ je vprašal. „Povejte mi,
zakaj!“

„Zakaj —?“ sem vzkliknil. „Prelo-
mi ste svojo prisego, uprli ste se, v
grehu in krvi ste živeli, tegale svoje-
ga tovariša ste umorili — in vi me še
vprašate zakaj —!“

Razvnel sem se, mislil sem na kr-
vavo bodalo po njegovu sukno in na
njegov zlobni naklep.

On pa je mirno spet naredil dolg
požirek in nadaljeval z nenavadno slo-
vesnostjo:

„Trideset let sem jadrar po mor-
ju, dobro in slabo sem videl, lepo in
grdo vreme sem doživel, živil nam je
zmanjkalo, noži so se bliskali in ne
vem, kaj vse sem si še izkusil. Pa
povem vam, nikdar se nisem videl, da
bi bilo iz dobrega prišlo kaj dobrega.
Tisti ki prvi udari, tisti je moj vzor,
in mrtvec ne ugrizne, — to so moji živ-

ljenjski nazori, pa je amen in konec.
— Pa dovolj tega!“ je hipoma izpre-
menil svoj glas. „Plima je dosegla —
svoj vrhunec. Dajal vam bom naroči-
na, kapitan, in jadrar bova v prista-
nišče.“

Komaj kaki dve milj nama je bi-
lo treba narediti. Pa stvar ni bila lah-
ka. Vhod v zaliv je bil ozek in mesto-
na zelo plitev. Vrh tega je ležal v
smeri od vzhoda na zapad, Midva pa
sva prijadrala od severa. Treba je bi-
lo ladjo zasukati in prav premišljeno
ostaviti jadra. Pa kakor je vse kaza-
lo, je bil Hands izvrsten pilot, jaz pa
sem imel vso nadarjenost za posluš-
nega mornarja.

Ni bilo dolgo, pa sva srečno za-
plula v ožino in gosto obraščeni bre-
govi so naju tesno obdali. Počasi naj-
ju je nesla plima v zaliv.

Skrbelo me je, kako bi se dala la-
dja spet spraviti s peska.

„Lahka stvar!“ je razlagal Hands.
„Vzemite močno vrv na breg, na ono
stran ožine, privežite jo krog enega
tistihle borovcev, pojdite z njo spet na
lajo, denite vrv krog sidrovega vitla
in počakajte na plimo. Ko pride voda,
naj vse, kar je na ladji, vleče za vrv
in gladko bo splavala s peska. — Sa-

daj pa pozor, fant! Predaleč sva že
prišla!“

Naročeval je, jaz pa sem brez sa-
pe hitel delati, da mi je pot tekela po
obrazu. „Hispaniola“ se je zasukala v
peščeno plitvino ob bregu.

Moj posel me je vsega vzel v za-
kup, da nisem več mislil na Handsa.
Celo na svoj strah sem pozabil. Ko je
delo končano, sem se naslonil na pre-
grajo pri krmilu, si brisal čelo in gle-
dal v valove, ki so vrveli okrog ladje.
Izlahka bi me bil zabodel in umoril,
pa še ziniti bi ne utegnul.

Toda čuden nemir me je hipoma
spreletel, — krenil sem z glavo. Mo-
rebiti da so zaškrpale deske pod nje-
govimi stopinjami, morebiti da sem u-
jel njegovo premikajočo se senco s ko-
tom svojega očesa, morebiti je bil le
naravni nagon, kakršnega imajo ži-
vali v divjini — bodisi kakorkoli, ko
sem pogledal nazaj — je par korakov
za menoj stal Hands z bodalom v ro-
ki.

Oba sva zakričala, ko so se sre-
čale najine oči. Jaz od strahu, on pa
čvrje, kakor zarjavi vol, če hoče koga
nabosti. In v tistem hipu je planil —
proti meni.